

PRAKTISCHE THEOSOFIE

een cursus in tien brieven

door

dr. G. S. ARUNDALE

8. Uw zoons en dochters

1961

UITGEVERIJ THEOSOFISCHE VERENIGING, NED. AFD.
AMSTELDIJK 76 - AMSTERDAM-Z.

8. UW ZOONS EN DOCHTERS

De baby is het heerlijkste op aarde en het dichtste bij het Goddelijke. Hij komt uit het verleden en gaat door de schoot van zijn moeder op zijn weg naar de toekomst, terwijl het verleden een glans om hem verspreidt als die van de ondergaande zon: de toekomst, die hij in zijn hand houdt. Bij zijn geboorte wordt hij door God aan de zorgen van de mensen toevertrouwd en de mens moet hem terugleiden tot God, de mens moet hem helpen om de macht van de God binnen in hem vrij te maken, opdat hij alleen kan staan.

Teneinde de verantwoordelijkheid van de volwassene ten opzichte van het kind te kunnen begrijpen, moeten wij leren beseffen, dat het kind een eeuwenoude ziel is, een unieke individualiteit, die reeds een zeker ontwikkelingsstadium heeft bereikt en die zijn eigen specifiek temperament en genie bezit. Het stoffelijk lichaam moge jong zijn, maar de reiziger zelf is oud en ervaren en — terwijl hij weet, wat hij wil — verwacht hij van ouders en leraren, dat ze hem behulpzaam zijn bij het herontdekken van zijn eigen eeuwig leven en bij het vervolgen van zijn ontwikkeling in deze uiterlijke wereld. Zij moeten hem helpen, niet om een copie van hen, maar om een voortzetting van zichzelf te worden. Door hun wijsheid of hun onverstand kunnen zij zijn tegenwoordig avontuur in ons midden maken of breken.

Daarom moeten de ouders het kind koesteren, terwijl zij voortdurend trachten, de ziel te verlichten en te versterken, hem de vrijheid gevende om

meester te worden van de vorm door gebruik te maken van de toegenomen kracht. De ouders moeten alleen die dingen voor hem doen, die hij door zijn jeugd en onmacht niet kan, terwijl zij elke tendenz om zichzelf te redden moeten aanmoedigen en alle hulp van buitenaf moeten terugtrekken, zodra zijn ontwikkeling dit toestaat. Als hij in het begin valt, moet hij zelf opstaan; men moet niet proberen, de kindertranen al te snel te drogen.

De grootste gave, die de ouders ten behoeve van de ziel kunnen verstrekken, is vrijheid: vrijheid voor het lichaam, die niet belemmerd wordt door te nauwe kleding; vrijheid om te kunnen kruipen of schoppen en lopen wanneer de impuls daartoe bestaat; vrijheid van gevoel, niet belemmerd door een liefde, die te persoonlijk en opeisend is, maar meer door een liefde, die met eerbied vermengd en doorstraald is, die de privileges van het ouderschap erkent; vrijheid van geest, opdat de mentale vorm moge groeien naar analogie van het patroon van de ziel daarbinnen, niet beïnvloed door de vooroordelen en beperkingen, of zelfs door de verworven kennis van de ouderen.

De verantwoordelijkheid van de ouders is groot

De ouders zijn verantwoordelijk voor de gelegenheden, die geboden worden voor de groei der ziel en zwaar zullen zij ervoor moeten boeten, als de vooruitgang der ziel belemmerd wordt door hun zorgeloosheid of egoïsme. Toch wordt het kind nog maar al te vaak hetzij de oorzaak van verwaande ouder-

lijke ijdelheid en trots, hetzij een voorwerp van gedachtenloze verwaarlozing. Uw kind is een vonk van het goddelijk leven en hij is aan u toevertrouwd, niet voor uw eigen egoïstisch genoegen en niet om hem slecht te behandelen of voor uw eigen belangen te gebruiken, maar opdat u van hem zult houden en hem zult helpen, een meer volledige expressie van het goddelijke leven te worden. Hoe groot is de eer, deze vertrouwensdienst te mogen bewijzen!

De eigenschappen en neigingen, die aan de ziel inhaerent zijn bij zijn geboorte, zijn in de kiem aanwezig en voor het ogenblik beïnvloeden ze slechts de bouw van de stoffelijke, mentale en emotionele voertuigen van het kind. Deze bouw wordt overeenkomstig deze neigingen geregeld, terwijl de bouw op zijn beurt afhankelijk is van de invloeden van buitenaf, gedurende de eerste paar jaren, waarin de ziel nog maar weinig controle heeft over zijn weke en ongevormde voertuigen.

Vanwege die kneedbaarheid gedurende de jeugd, is juist de verantwoordelijkheid van de ouders en onderwijzers zo groot. Niet alleen is het stoffelijk lichaam aan indrukken onderhevig, maar meer nog de emotionele en mentale lichamen, die reageren op elke trilling en zeer ontvankelijk zijn voor hetzij goede, hetzij slechte invloeden die van hun omgeving uitgaan. Maar hoewel de emoties en gedachten in de kinderjaren en de vroege jeugd gemakkelijk kneedbaar zijn, toch verharderen ze spoedig gelijk het stoffelijk lichaam en ze verkrijgen zekere gewoonten, die slechts zeer moeilijk veranderd kunnen worden, als ze eenmaal gevestigd zijn.

Zo ontwaken de kiemen van goed of kwaad, die uit het voorafgaande leven meegebracht werden, langzamerhand tot activiteit; langzamerhand worden die voertuigen opgebouwd, die op het hele verdere leven hun stempel zullen drukken.

De jaren van groei vereisen zelf-expressie

De vroege kinderjaren zouden volledig gewijd moeten zijn aan de groei, daar elke ervaring leidt tot verruiming van geest, gevoel en lichaam. De levenskracht stroomt door de in ontwikkeling zijnde mens in al zijn overvloed; laat niets zijn stroom stuiten! Elke cel moet hem ontvangen, zodat elk orgaan en elk zintuig snel en volledig ontwikkeld wordt. Deze instroming van levenskracht is het overheersende kenteken van de eerste tien jaar en dit geeft het kind zijn perioden van onafgebroken activiteit, dit drijft hem tot lichaamsbeweging en gebruik van zijn groeiende capaciteiten, zodat hij later de veerkracht van spieren en pezen kan ontwikkelen. Men moet die actieve zelf-expressie geen belemmeringen in de weg leggen; het kind moet zichzelf mogen vermoeien en dan mogen slapen in de open lucht totdat zijn levenskracht is vernieuwd.

De natuur moet zijn voornaamste onderwijzer zijn en spel zijn voornaamste „bezigheid”. De les, die hij in de school der natuur leeft, is van tweevoudige aard: te constateren en uit te drukken. Men moet geen druk op hem uitoefenen om hem te laten rangschikken en memorizeren. Evenmin moet hem gevraagd worden te herhalen wat hem geleerd is,

omdat herhaling de hersenen afstompt en een grens doet ontstaan aan het vermogen om te observeren, aan het begripsvermogen en aan de toevoeging van nieuwe ervaringen; herhaling leidt de energie, die vrij moet zijn om door elk kanaal van gedachten, gevoelens en handelingen te vloeien, in één enkele groef. Elke energie moet vrij en onbelemmerd kunnen stromen, terwijl invloed van buitenaf slechts moet worden aangewend om het kind voor gevaar te behoeden.

De bomen, de dieren en het kind als speelkameraden

Alle kinderen voelen verwantschap met bomen, welker levenskracht zij in zich opnemen en welks bladerkroon weldadig is voor hun groei. Het kind moet van bomen houden en ze als vrienden begroeten; het moet weten, dat de jonge boompjes zijn speelkameraadjes zijn en de oudere bomen zijn onderwijzers. Van hen zal hij alles leren wat hij behoeft te weten van geboorte, van dood, van kracht en eerlijkheid, van bescherming en evenwicht; van het buigen voor een kracht, die rechtopstaand niet kan worden weerstaan; van zaden en hun oorsprong, van vogels en insecten, die de dienst van de bomen met hem delen. De bomen zijn zijn waardevolste kameraden in de natuur, vrienden, die hem goed kennen en die door middel van hun zwaaiende takken en ritselend gebladerte met hem praten; als hij aan zichzelf wordt overgelaten, zal hij hun taal leren verstaan.

Het kleine kind zal ook profiteren van de vriend-

schap met dieren en met andere kinderen en gedurende zijn eerste tien levensjaren moet geen enkel kind van deze drie verstoken blijven: bomen, dieren en andere kinderen van zijn eigen leeftijd. Zijn verbeeldingskracht moet niet aan banden gelegd worden, behalve voor het rechtzetten van opzettelijke misverstanden in de wereld van objectieve feiten. Hem moet maar één ding geleerd worden: te observeren. Het is niet nodig, zijn geest te vullen met namen en woorden, die niet noodzakelijk zijn ten behoeve van het trekken van conclusies; hij moet vrijgelaten worden om deze dingen voor zichzelf te ontdekken. Men moet kennis in zijn geest laten inzinken en ze er niet opzettelijk instampen. Men moet op de kinderlijke intuïtie en de leiding van de ziel vertrouwen, dan zullen die hem leren het meeste te halen uit alles wat hij ziet.

De menselijke liefde en het menselijk leven die hem omringen moeten hem onpersoonlijk leren zijn. Hij moet leren inzien, dat — evenals de dieren, de bomen en de vogels — hij slechts een deel van het schema is, een eenheid, die van niet meer belang is dan welke andere ook. De grootste karaktereigenschap, die hij aan het eind van deze eerste tien jaar kan hebben verworven, is die van onpersoonlijkheid; als hij erin slaagt, deze eigenschap in later jaren te behouden, zullen hem veel verdrietige ervaringen bespaard blijven.

Genegenheid en liefde voor het kind moeten aan het licht treden in verstandige en liefderijke zorg en — het meest van alles — in zelfbeperking inzake alles, wat hem betreft. Bij geen enkele gelegenheid

moet hij zich van speciale privileges bewust worden, zelfs niet als hij ziek is; hoewel hem al het nodige wordt verstrekt, moet dit gedaan worden om de ziekte te genezen en niet bij wijze van speciale gaven of privileges voor het kind.

De enige regels, die zijn leven in het begin bepalen, moeten die regels zijn, die noodzakelijk zijn ten behoeve van het welzijn van de gemeenschap; hij moet zich er gewillig aan onderwerpen; hij zal ze spoedig leren als hem geleerd is te zien, hoe dieren, bomen en vogels zich er aan houden. De enige reden voor beperking moet zijn: het algemeen welzijn van het geheel te garanderen; handelingen moeten als goed of verkeerd beschouwd worden volgens die regel. Zo gaan die eerste tien jaren met groeien, met observeren, met onpersoonlijk-woorden voorbij en het kind is dan gereed om te leren.

De invloed, die van een goed leven uitgaat

Probeer u zich eens voor te stellen, hoe uw vrienden zouden zijn, als al hun goede eigenschappen enorm versterkt zouden worden en de minder goede eigenschappen uit hun karakter verwijderd. Dat is het resultaat, dat ouders zowel als onderwijzers in het kind kunnen bewerkstelligen.

Maar hoe? Door voorschriften? Door opvoeding? Ja zeker, als de tijd daarvoor gekomen is. Maar verreweg de grootste kracht die van de ouders uitgaat, is de invloed van hun eigen leven. Dit wordt gedeeltelijk beseft door diegenen, die op hun woorden en daden letten in tegenwoordigheid van een kind.

Maar even belangrijk zijn de gedachten, die hem omringen. Ruwe, onheuse, jaloerse en geprikkelde gedachten, gedachten van eigendunk, zullen hem erger besmetten dan een koorts! Het is de verantwoordelijkheid van de ouders, in zichzelf een sterke, altruïstische genegenheid, zuivere gedachten, hoge en edele aspiraties aan te kweken, opdat deze op het kind overgaan en het latente goede in hem tot bloei laten komen.

Menig stel goedwillende ouders heeft een bezorgde en beredderende natuur; zij maken zich altijd druk om kleinigheden en maken het zichzelf en het kind lastig met onbelangrijke dingen. Dit doet onnodige opwindning en geprikkeldheid ontstaan bij de gevoelige voertuigen van het kind en leidt dan tot uitbarstingen van knorrigheid of nerveuze opwindning.

Jongens vormen een ras apart

Behalve aan liefde heeft het kind ook behoefte aan begrip, zodat het kan voelen, dat zijn thuis hem nooit in de steek zal laten en dat hij dáár tenminste volledig begrepen wordt. Maar vooral de opgroeiende jongen heeft begrip nodig, omdat de jongens in ons midden leven als een ras apart, met hun eigen wetten en regels. Zij bekijken de volwassenen in het algemeen met nauw verholen vijandigheid of op zijn best met een soort gewapende neutraliteit en altijd met diep wantrouwen, alsof ze vreemdelingen zijn, wier motieven voor hen onbegrijpelijk zijn en wier handelingen voortdurend op de meest

onrechtvaardige en schijnbaar boosaardige wijze in strijd komen met hun recht om zichzelf op hun eigen manier bezig te houden.

Het enige recht dat door hen erkend wordt, is het recht van de sterkste. De jongen, die in hun wereldje de baas is, is niet de beste of de knapste jongen, maar hij, die het beste kan vechten en het leiderschap wordt meestal in strijd beslist. Hun moraal is absoluut door henzelf gemaakt en het plagen, onderdrukken en slecht behandelen van de zwakkeren tot aan de grens van het uithoudingsvermogen van deze laatsten, schijnt hun een betrekkelijk onschuldig vermaak toe. Gelukkig wordt diefstal van geld door hen als verachtelijk beschouwd, maar dit is niet zo in geval van diefstal van vruchten of jam, of welke eetbare waar ook. De meest schandalige leugens worden niet alleen toelaatbaar geacht, maar zelfs grappig gevonden, als ze aan de een of andere jongere verteld worden, die ze allemaal grif gelooft, terwijl ze vaak nobel en heldhaftig gevonden worden als ze moeten dienen om de een of andere verkeerde daad van een medeschavuit voor een volwassene te verbergen. Maar het ergste wat een jongen kan doen, is het inroepen van de hulp van een volwassene om zelfs de meest in het oog lopende verkeerdheden recht te zetten en menig kind zal ze liever verduren dan ook maar één woord te zeggen, hetzij tegen de ouders, hetzij tegen de onderwijzer; zo diep is het wantrouwen, waarmee de publieke opinie in de wereld van de jongens gekeerd is tegen het vijandige ras van de volwassenen.

Vandaar ook de behoefte van het kind om te

voelen, dat het begrepen wordt, zelfs indien daaraan enige ouderlijke voordelen geofferd moeten worden. Zolang de aard van het kind niet door wreedheid of door gebrek aan begrip, gezondheid en geluk verwrongen wordt, is het niet ver van zijn geestelijk Zelf verwijderd. Wij moeten door geluk zolang mogelijk de hemelse atmosfeer trachten te bewaren, waarmee het kind bij zijn geboorte omgeven is.

Het kind toont ons de kunstenaar

En hij, die datgene in het kind ziet, wat het meebrengt wanneer het recht uit de handen van God tot ons komt, zal bemerken, dat zijn bijdrage tot het Leven geen kleine bijdrage is, zelfs als hij ons slechts doet denken aan die hemel, vanwaar hij gekomen is. Maar aan hem, die ogen heeft om te zien, zullen door het kind enige van de meest exquise manifestaties op het gebied van de kunst geopenbaard worden, want het kind openbaart de werking van de natuur, die nog niet wordt belemmerd door de wil van de mensen. Er is een sfeer van schoonheid in de bewegingen van het kind, in zijn helder stemgeluid, en ook bijzonder in zijn rust. De wereld moet nog het prachtige mysterie binnen in het kind ontdekken en het kan zijn, dat sommigen onzer, als we kinderen begrijpen, het scheppend genie dat in ons dieper zelf verborgen ligt, gaan voelen.

Als wij ons leven in de wereld maar zo konden regelen, dat alle kinderen gelukkig waren en voortdurend omgeven door liefde en schoonheid! Als mensen maar met andere ogen naar het kind wilden

kijken en de geest van het kind in steeds toenemende mate kon worden bestendig, zodat — naar-mate het leven voortgaat — de geest in schoonheid en macht en kinderlijkheid groeide. Helaas moet de groter wordende aura van de hemel, de regenboogachtige weerkaatsing van de hemelse zonneschijn, die zo duidelijk in kleine kinderen tevoorschijn treedt, noodzakelijk vervagen tot de duisternis van de gewone, aardse nacht!

Aanbevolen lectuur: „Het wonder der geboorte”, Geoffrey Hodson; „Opvoeding als dienst”, J. Krishnamurti; „Goden in wording”, George Arundale; „Onze verhouding tot kinderen”, C. W. Leadbeater.

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

— 1 SEP. 2012